

Notat

Uddrag af Samlenotat til Folketingets Europaudvalg med henblik på møde i Rådet (Konkurrenceevne – industri, indre marked, forskning) den 21. –22. maj 2007

Forskningsdelen

Punkt 12: Kommissionens Grønbog ”Relancering af Det Europæiske Forskningsrum – en ny horisont og de næste skridt” KOM(2007) 161 af 4. april 2007

- Rapport fra Kommissionen om status
- Udveksling af synspunkter

7. maj 2007

1. Resumé

Med Grønbogen genovervejer Kommissionen konceptet om Det Europæiske Forskningsrum (ERA) i lyset af den tiltagende globalisering og de nye videnskabelige og teknologiske magtcentre, primært Kina og Indien.

Kommissionen mener ikke, at det eksisterende forskningsrums fundament er på plads endnu, hvorfor det yderligere skal konsolideres for at imødegå den fortsatte fragmentering af den offentlige forskning og bibeholde og tiltrække private FoU-investeringer i Europa.

Grønbogen er bygget op om seks hovedelementer, der strukturerer Kommissionens perspektiver på den fremtidige udvikling af Det Europæiske Forskningsrum.

Inden for hvert hovedelement rejses en række konkrete spørgsmål (i alt 30) om, hvorledes Det Europæiske Forskningsrum kan intensiveres og udvides, så det fuldt ud bidrager til den fornyede Lissabon-strategi.

2. Baggrund

Kommissionen lancerede i januar 2000 et nyt grundlag for det europæiske samarbejde med meddelelsen om Det Europæiske Forskningsrum. Formålet var at bringe det europæiske samarbejde videre, end det specifikt fremgår af traktaten, og medvirke til, at det europæiske samarbejde i højere grad omfatter koordinering og integration af nationale forsknings- og innovationsaktiviteter.

På Det Europæiske Råds møde i Lissabon marts 2000 støttede stats- og regeringscheferne fuldt ud projektet som et centralt led i opbygningen af et videnssamfund i Europa.

Det Europæiske Forskningsrum består af et ”indre marked” for forskning, hvor forskere, teknologier og viden skal kunne bevæge sig frit, en effektiv europæisk koordinering af forskningsaktiviteter, -programmer og -politikker samt initiativer udført og finansieret på europæisk plan.

Siden vedtagelsen i 2000 er en lang række tiltag sat i søen for at skabe Det Europæiske Forskningsrum.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**
Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fist@fist.dk
Netsted www.fist.dk
CVR-nr.

Sagsbehandler
Niels Hovgaard Steffensen
Telefon 3544 6274
Telefax 3544 6201
E-post lhe@fist.dk

Sagsnr. 07-017465
Dok nr. 182698
Side 1/4

Med Grønbogen tager Kommissionen konceptet om Det Europæiske Forskningsrum op til overvejelse ud fra en betragtning om, at forskningsrummets fundament endnu ikke er på plads, og fremlægger sine idéer om et europæisk forskningsrum, der kan maksimere udbyttet af Europas videnressourcer.

Kommissionen forventer en række uformelle drøftelser af Grønbogen i Rådet samt nationale konsultationer. Fra 1. maj 2007 til slutningen af august 2007 vil der være offentlige konsultationer på Kommissionens hjemmeside, og der vil blive afholdt en konference under det portugisiske formandskab. I 2008 vil Kommissionen fremsætte konkrete forslag om Det Europæiske Forskningsrum.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Der er lagt op til, at der skal ske et samarbejde mellem Kommissionen og medlemslandene om en række initiativer i forbindelse med en revision og videreudvikling af Det Europæiske Forskningsrum. Grønbogen anses for at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Med Grønbogen genovervejer Kommissionen konceptet om Det Europæiske Forskningsrum i lyset af den tiltagende globalisering og de nye videnskabelige og teknologiske magtcentre, primært Kina og Indien.

Meget er nået med opbygningen af Det Europæiske Forskningsrum siden princippet blev stadfæstet på Det Europæiske Råds Lissabon-møde i 2000. Det Europæiske Forskningsråd er etableret. Det Europæiske Institut for Teknologi (EIT) er under forberedelse, og den europæiske forskning vil blive samordnet bedre i kraft af de europæiske teknologiplatforme og de 72 oprettede ERA-net. Via Lissabonprocessen har man desuden opstillet nationale mål for forskning og udvikling.

Kommissionen konstaterer dog, at det europæiske forskningsrums fundament endnu ikke er på plads. Det skal yderligere konsolideres for at imødegå den fortsatte fragmentering af den offentlige forskning og bibeholde og tiltrække private FoU-investeringer i Europa

Grønbogen er bygget op om seks hovedelementer, der strukturerer Kommissionens perspektiver på den fremtidige udvikling af Det Europæiske Forskningsrum.

Inden for hvert hovedelement rejses en række konkrete spørgsmål (i alt 30) om, hvorledes Det Europæiske Forskningsrum kan intensiveres og udvides, så det fuldt ud bidrager til den fornyede Lissabon-strategi.

De seks hovedelementer er:

- a) **Tilstrækkelig udveksling af kompetente forskere** med stor mobilitet mellem institutioner, fag, sektorer og lande.

- b) **Forskningsinfrastrukturer i verdensklasse**, dvs. store forskningsanlæg, som er tilgængelige for forskerhold fra hele Europa og verden, ikke mindst i kraft af nye generationer af elektronisk kommunikationsinfrastruktur.
- c) **Fremragende forskningsinstitutioner**, der effektivt engagerer sig i samarbejde og partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor. De skal fungere som centrum i forsknings- og innovationsklynger, der omfatter virtuelle forskningsmiljøer. Sådanne klynger og miljøer vil som oftest være specialiseret på tværfaglige områder og tiltrække en kritisk masse af menneskelige og økonomiske ressourcer.
- d) **Effektiv videndeling**, især mellem offentlig forskning og erhvervslivet, foruden med offentligheden i almindelighed.
- e) **Grundigt koordinerede forskningsprogrammer og satsningsområder**, herunder et betydeligt omfang af offentlige forskningsinvesteringer, der er programlagt i fællesskab på europæisk plan efter en fælles prioritering, med samordnet gennemførelse og fælles evaluering.
- f) **Åbning af det europæiske forskningsrum for hele verden** med særlig vægt på nabolande og med et kraftigt engagement i behandlingen af de globale udfordringer sammen med Europas partnere.

Det er meningen, at det ud fra de seks hovedelementer skal drøftes, hvorledes Det Europæiske Forskningsrum kan styrkes og derved blive i stand til dels at møde de udfordringer, som Europa står over for i en global verden, og dels at medvirke til at realisere målsætningerne i Lissabon-strategien.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Grønningen har i sig selv ikke konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Grønningen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning. Der fremkom følgende bemærkninger:

Rektorkollegiet finder det af stor værdi, at Kommissionen nu igen sætter fokus på ERA. Nogle af Kommissionens bemærkninger er dog ret upræcist formuleret (f.eks. når der skrives: "National and regional research funding ... remains largely uncoordinated"). Det er uklart, hvad målsætningen med sådanne formuleringer er, og kollegiet finder det derfor nødvendigt at påpege, at det vil være uhensigtsmæssigt at foretage en top-down styring af forskningen fra EU over den nationale forskning og ud til universiteterne og deres institutter. Hvis planen derimod er at sikre øget gennemsigtighed og dialog, er forslaget naturligvis positivt, og vi kan

støtte det. Derfor er Rektorkollegiet også meget enig i Kommissionens bemærkninger om, at universiteterne først kan udleve deres fulde potentiale, når de gives øget autonomi. Rektorkollegiet støtter i høj grad, at der på såvel EU-niveau som nationalt niveau arbejdes med at fremme universitetsledelsernes handlerum. I den sammenhæng må det påpeges, at kommissionens bemærkninger om mangel på kritisk masse ikke kan siges at gælde for det danske forskningssystem efter fusionerne.

Kommissionen opfordrer i Grønbogen medlemslandene til at igangsætte en bred debat. Forsknings- og Innovationsstyrelsen vil snarest iværksætte en national høringsproces om Grønbogen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er positivt indstillet over for ideen om, at konceptet om Det Europæiske Forskningsrum nu revideres og videreudvikles og bifalder Kommissionens forslag om at gennemføre en åben proces og debat om Grønbogen.

Regeringen kan støtte de fremlagte tanker om excellence i forbindelse med frembringelsen af fremragende forskningsinstitutioner i Europa og investeringer i forskningsinfrastrukturer. Begge overvejelser understøtter konkret regeringens globaliseringsstrategi. Regeringen opfordrer til, at EU-medlemslandene arbejder for at udvikle nationale handlingsplaner og strategier for forskningsinfrastruktur, så der sikres en bedre koordinering på nationalt og internationalt plan.

Regeringen er fortsat positiv over for, at nationale programmer gensidig åbnes og gennemføres på en koordineret måde. Det må imidlertid forudsættes, at det sker på områder med fælles interesser og giver de nationale programmer en øget værdi. Koordinationen af forskningsprogrammer forudsætter fælles principper for bedømmelse, kvalitetssikring og fælles evaluering. Regeringen vil derfor opfordre til, at EU-medlemslandene søger at udvikle sådanne principper ved hjælp af den åbne koordinationsmetode ("Open Method of Coordination").

Regeringen er positivt indstillet over for udviklingen af mobilitetsmekanismer, der kan fremme et "indre marked" for forskning, hvor forskere, teknologier og viden kan bevæge sig frit.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det må forventes, at der generelt er velvilje over for Kommissionens initiativ.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.